

Q&A's Herijking ouderschap

1. Draagmoederschap

1. Waarom wil het kabinet draagmoederschap bevorderen?

- De regeling voor draagmoederschap beoogt geen draagmoederschappen te bevorderen.
- De regeling is noodzakelijk om het kind beter te beschermen, en de draagmoeder en andere betrokkenen.

2. Hoe voorkomt het kabinet dat draagmoederschap een baan wordt waar je geld mee kunt verdienen?

- De wensouders mogen alleen een (on)kostenvergoeding betalen aan de draagmoeder.
- De precieze uitwerking hiervan wordt op korte termijn nader onderzocht.
- Uitgangspunt is dat er van kinderkoop geen sprake mag zijn en financieel gewin niet de drijfveer mag zijn voor de draagmoeder. We willen dit voorkomen. Er kan wel een onkostenvergoeding gevraagd worden maar het kan nooit zo zijn dat je er financieel beter van wordt. Maar ook niet minder.

3. Wat gebeurt er op het moment dat niemand van de betrokken partijen de baby nog wil?

- Een regeling voor draagmoederschap voorkomt dat deze problemen ontstaan.
- Zowel de draagmoeder als de wensouders zullen zich moeten laten voorlichten en adviseren voordat zij besluiten tot een draagmoederschapsconstructie.
- De rechter toetst of aan de voorwaarden is voldaan. De wensouders zijn vanaf de geboorte de wettelijke ouders van het kind.
- Zij zijn daarmee verplicht om het kind te verzorgen en op te voeden.
- Indien er toch problemen ontstaan, zal de Raad voor de Kinderbescherming onderzoek doen naar een eventuele kindbeschermingsmaatregel.

4. Van wie is de baby als hij net is geboren?

- De wensouders komen vanaf de geboorte als ouders op de geboorteakte te staan en zijn daarmee wettelijk gezien de juridische ouders van het kind.

5. Zijn de wensouders al vanaf de conceptie de wettelijke ouders?

- Nee, vanaf de geboorte komen de wensouders op de geboorteakte te staan en worden zij de juridische ouders van het kind.

6. Welke rechten heeft een draagmoeder?

- De draagmoeder kan tot het tijdstip van de geboorte en gedurende een korte periode daarna de rechter verzoeken om ontbinding van de overeenkomst en doorhaling van de erkenningsakte(n) van de wensouders.
- Tijdens de zwangerschap beslist de draagmoeder zelf over eventueel nodige medische ingrepen of het afbreken van de zwangerschap.

7. Kan de draagmoeder aanspraak maken op het kind? Ook als zij niet genetisch verwant is aan het kind?

- De draagmoeder kan tot een korte periode na de geboorte van het kind aan de rechter verzoeken de overeenkomst te ontbinden en de erkenningsakte(n) van de wensouders door te halen.
- Ook als zij niet genetisch verwant is aan het kind.
- De rechter neemt uiteindelijk de beslissing.

8. Gaan mensen zich nu niet opwerpen als een soort kweekkas voor baby's?

- Het voldragen van een zwangerschap voor iemand anders en het vervolgens afstaan van een kind is geen beslissing om lichtvaardig mee om te gaan.
- Er zitten o.a. medische, lichamelijke en psychosociale risico's aan vast.
- Mede hierom is het noodzakelijk dat de draagmoeder en de wensouders en eventueel andere betrokkenen (leverancier zaad/eicel) zich grondig laten voorlichten en adviseren.
- En dat de rechter toetst of aan de voorwaarden is voldaan.
- In de regeling wordt geldelijk gewin als drijfveer zo veel mogelijk uitgesloten.

9. Hoe voorkom je dat draagmoeders worden uitgebuit en een speelbal worden van de wensouders?

- De draagmoeder moet altijd de vrijwillige keuze hebben tot afstand van het kind.
- Zij kan ook niet door de wensouders gedwongen worden tot bepaalde medische keuzes tijdens de zwangerschap (bijvoorbeeld afbreking zwangerschap).
- De draagmoeder kan tot een korte periode na de geboorte van het kind aan de rechter verzoeken de overeenkomst te ontbinden en de erkenningsakte(n) van de wensouders door te halen.

10. Hoe voorkom je uitbuiting van de wensouders? Bijvoorbeeld als de draagmoeder dreigt het kind iets aan te doen als er niet betaald wordt.

* Van belang is dat de draagmoeder en wensouders zich grondig laten voorlichten en adviseren en dat betrokkenen ook worden begeleid.

* De rechter controleert of aan deze randvoorwaarden wordt voldaan.

11. Gaat deze regeling ook over draagmoederschap in het buitenland?

- Een Nederlandse regeling zal waarschijnlijk niet voorkomen dat er vraag blijft naar buitenlands draagmoederschap.
- Buitenlands draagmoederschap dat overeenkomt met de belangrijkste uitgangspunten van de Nederlandse regeling blijft

toegankelijk.

- Voor wensouders in Nederland die kiezen voor een draagmoeder in het buitenland en voor uitvoeringsinstanties zal zo veel mogelijk duidelijk moeten zijn welke buitenlandse wegen tot ouderschap in Nederland niet worden geaccepteerd en zo mogelijk in welke gevallen buitenlandse wegen hiervoor wel in aanmerking komen.

12. Wat betekent dit voor mij als ik draagmoeder ben?

- Je weet straks als draagmoeder wat je rechten zijn:
- De draagmoeder moet altijd de vrijwillige keuze hebben tot afstand van het kind.
- Zij heeft ook recht op onafhankelijke begeleiding, psychologisch en juridisch.
- Zij kan bijvoorbeeld ook niet door de wensouders gedwongen worden tot bepaalde medische keuzes tijdens de zwangerschap (afbreking zwangerschap als kind een lichamelijke of geestelijke afwijking heeft bijvoorbeeld).
- De draagmoeder kan tot een korte periode na de geboorte van het kind aan de rechter verzoeken de overeenkomst te ontbinden en de erkenningsakte(n) van de wensouders door te halen.

13. Wat betekent dit voor mij als ik wensouder ben?

- Een voorzienbare uitkomst voor draagmoederschap waarbij de rechter vooraf aan de voorwaarden toetst,
- het kind informatie kan vinden waar het vandaan komt/over zijn of haar ontstaan, en
- de wensouders vanaf de geboorte de juridische ouders van het kind zijn.

14. Wat betekent dit voor kinderen van wensouders/draagmoeders?

- Met een regeling voorkomen we dat er sprake kan zijn van kinderkoop.
- Zowel de draagmoeder als de wensouders moeten zich goed laten voorlichten, zodat ze weten waaraan ze beginnen.
- Meteen na de geboorte is duidelijk wie de juridische ouders van het kind zijn. Dit geeft zekerheid over bijvoorbeeld je nationaliteit.
- Bovendien staat vast dat te achterhalen is waar je vandaan komt en hoe je bent ontstaan: wie je genetische ouders zijn. Dat is nodig voor een goede ontwikkeling van je identiteit.

15. Wat mag je als wensouders aan de draagmoeder betalen?

- De wensouders mogen een (on)kostenvergoeding betalen aan de draagmoeder.
- De uitwerking hiervan wordt op korte termijn nader onderzocht.
- Uitgangspunt is dat er van kinderkoop geen sprake mag zijn en geldelijk gewin niet de drijfveer mag zijn voor de draagmoeder.

16. Wat is het verschil tussen IVF/hoog-draagmoederschap en laagtechnologisch draagmoederschap?

- Bij IVF-draagmoederschap komt de zwangerschap tot stand door IVF. De bevruchting vindt buiten het lichaam plaats en een embryo wordt geplaatst in de baarmoeder van de draagmoeder (IVF).
- De wensouders kunnen beiden genetisch ouders zijn. Ook kan slechts één (of in uitzonderlijke gevallen geen) van de wensouders genetisch ouder zijn.
- Bij laagtechnologisch draagmoederschap wordt de zwangerschap natuurlijk of met behulp van kunstmatige inseminatie tot stand wordt gebracht.
- De draagmoeder is de genetische moeder van het kind. Dat zal veelal ook gelden voor (een van de) wensvader.

17. Wat wordt er geregistreerd aan gegevens? En wat levert dit op ten opzicht van de situatie van nu?

- Bij IVF-draagmoederschap wordt in het donorregister geregistreerd wie de donor is van de zaadcel/eicel en wie de draagmoeder is. Indien de Raad voor de Kinderbescherming wordt betrokken bij welke vorm van draagmoederschap (nationaal, internationaal, IVF- of laagtechnologisch draagmoederschap) registreren zij o.a. de gegevens van de draagmoeder en wensouders. Bij laagtechnologisch draagmoederschap worden donorgegevens nu niet geregistreerd.
- In elke zaak verschilt het welke gegevens worden geregistreerd en waar de gegevens worden bewaard.
- Een register zorgt ervoor dat er één herkenbaar en centraal punt is waar kinderen en andere betrokkenen terecht kunnen voor de beschikbare gegevens over de geboorte en de afstamming.
- Een kind kan hierin bijvoorbeeld terugvinden wie de draagmoeder is geweest en wie de genetische ouders zijn en wie er betrokken zijn geweest. Ook bij laagtechnologisch draagmoederschap.

18. Kunnen de wensouders straks de ongeboren vrucht erkennen?

- Met een regeling voor draagmoederschap wordt voor de geboorte vastgelegd dat de wensouders op het moment van de geboorte de juridische ouders worden van het kind.

19. Wat wordt vergoed vanuit de zorgverzekering bij draagmoederschap?

- Als de wensmoeder voor draagmoederschap kiest vanwege een medisch vruchtbaarheidsprobleem, wordt de behandelingen bij de wensmoeder betaald door haar zorgverzekering (om een eicel van de wensmoeder te kunnen gebruiken voor het vormen van een embryo).

20. Wat wordt NIET vergoed vanuit de zorgverzekering bij draagmoederschap?

- De IVF behandeling bij de draagmoeder wordt nooit vergoed.
- Vanuit de Zorgverzekeringswet kunnen alleen interventies worden vergoed als er een medische indicatie is bij degene die de behandeling ondergaat.

21. Voor welke vormen van draagmoederschap is deze regeling?

- De regeling is voor zowel IVF draagmoederschap als laagtechnologisch draagmoederschap.
- Voor IVF draagmoederschap stelt de kliniek die de behandeling uitvoert op dit moment wel voorwaarden, bijvoorbeeld verplichte voorlichting.
- Bij laagtechnologisch draagmoederschap wordt op dit moment in principe geen instantie betrokken en worden de draagmoeder en de wensouders bijvoorbeeld niet voorgelicht.

22. Waarom verbiedt u draagmoederschap niet geheel?

Draagmoederschap is nu niet verboden in Nederland. Het is een van de manieren waarop mensen toch de ouders van een kind kunnen worden;

De staatscommissie Herijking ouderschap heeft gesteld: er zijn geen aanwijzingen dat draagmoederschap op zich schadelijk is, maar aan draagmoederschap zitten wel risico's: voor kind, draagmoeder en andere betrokkenen.

Met een regeling willen we die risico's zo veel mogelijk uitsluiten.

Ik zie, ook gelet op het advies van de staatscommissie, geen aanleiding voor een verbod op draagmoederschap.

23. Waarom is een regeling voor draagmoederschap in het belang van een kind?

we zien momenteel dat draagmoederschap in Nederland voor komt.

en dat Nederlanders naar het buitenland vertrekken om daar een draagmoeder te vinden.

De wens om een kind te krijgen is invoelbaar, maar aan draagmoederschap zijn ook risico's verbonden.

die risico's willen wij zo veel mogelijk uitsluiten.

daarom denken wij dat een regeling waarbij de rechter vooraf toetst beter is voor het kind dan het niet hebben van een regeling.

Het kabinet gaat de effecten van die regeling goed in de gaten houden, ook voor de vraag wat de sociaalpsychologische effecten zijn van draagmoederschap.

2. Deelgezag

1. Wat is deelgezag?

- Deelgezag is de situatie waarin anderen dan de gezagdragende ouders of voogden tevens onderdelen van het gezag dragen.

2. Wat is het verschil met ouderlijk gezag?

- Ouderlijk gezag is de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding van het kind, de wettelijke vertegenwoordiging van het kind in en buiten rechte en het bewind over zijn of haar vermogen.
- Deelgezag houdt de bevoegdheid in om met de gezagdragende ouders en voogden beslissingen te nemen over de dagelijkse verzorging.
- Het gaat dan bijvoorbeeld om het bezoeken van ouderavonden en het afleggen van een standaard doktersbezoek.
- De ouder met gezag of voogd behoudt de volledige bevoegdheden en verplichtingen die bij het uitoefenen van het gezag horen.

3. Wie kunnen allemaal aanspraak maken op deelgezag?

- Personen die nauw betrokken zijn bij de verzorging of opvoeding van een kind maar nu geen gezag krijgen.
- Dat kan een stiefouder zijn, een feitelijke meerouder, een pleegouder of een familielid.
- Maximaal 2 personen naast maximaal 2 gezagdragende ouders of voogden.

4. Hoe zit het als je vier ouders hebt, waarvan er twee deelgezag hebben en zij gaan allemaal scheiden. Hebben alle vier de ouders recht op co-ouderschap of een zorgregeling met het kind?

- De gezagdragende ouders blijven de hoofdverantwoordelijken voor de opvoeding en verzorging van het kind.
- De deelgezagdragers hebben een vorm van blokkaderecht bij een substantiële wijziging van de zorgregeling van het kind die de verzorging door de betreffende deelgezagdrager raakt.
- Stemt de deelgezagdragende verzorger niet in met de wijziging van de zorgregeling, dan kunnen de gezagdragende ouders vervangende toestemming aan de rechter vragen.

5. Wat gebeurt er bij het overlijden van een gezagdragende ouder?

- Het is in het belang van het kind dat hij niet onverhoeds gescheiden wordt van degene door wie hij langere tijd is verzorgd en opgevoed.
- Bij overlijden van de gezagdragende ouders heeft de deelgezagdrager een voorkeurspositie voor het verkrijgen van de voogdij vergelijkbaar met de huidige voorkeurspositie van de ouder zonder gezag.

6. Wat mag een ouder met deelgezag allemaal?

- Deelgezag is gericht op het oplossen van praktische problemen waar ouders en personen die nauw betrokken zijn bij de verzorging of opvoeding van een kind tegen aan lopen.
- Bijvoorbeeld in het contact met de school mag de deelgezagdrager informatie ontvangen.
- Of hij mag mee bij een bezoek aan de huisarts.

7. Wanneer krijg je deelgezag?

* Deelgezag ontstaat door registratie in het gezagsregister op verzoek van alle partijen aan de rechter.

* De precieze invulling wordt nog nader uitgewerkt.

8. Wat is het nut van deelgezag? Heeft het kind er iets aan?

- Het vormt een erkenning van de positie van de verzorgende derde en komt tegemoet aan het belang van zowel het kind als de verzorgende derde bij duidelijkheid in verantwoordelijkheden en bevoegdheden.
- Deelgezag beschermt de relatie van het kind met die personen.

9. Is deelgezag wel echt gezag of is het een schijnmaatregel?

- Deelgezag is een beperkte vorm van gezag.
- Ten opzichte van anderen hebben deelgezagdragers:
- recht op informatie en consultatie door de gezagdragers omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot het kind, zoals een medische behandeling;
- recht op informatie van bijvoorbeeld de school en de arts van het kind. Hierdoor is de deelgezagdrager ook voor derden herkenbaar betrokken bij het kind.
- een blokkaderecht bij een substantiële wijziging van de zorgregeling van het kind die de verzorging door de betreffende deelgezagdrager raakt.

10. Wat voor probleem lost de invoering van deelgezag op?

- Deelgezag is gericht op het oplossen van praktische problemen waar ouders en personen die nauw betrokken zijn bij de verzorging of opvoeding van een kind tegen aan lopen.
- De regeling biedt kinderen meer zekerheid in de organisatie van de verzorging en opvoeding.
- Het blokkaderecht biedt waarborgen voor het kind op continuïteit van de verzorging en contact met diegenen die voor het kind belangrijk zijn.
- Bij overlijden van de gezagdragende ouders heeft de deelgezagdrager een voorkeurspositie voor het verkrijgen van de voogdij vergelijkbaar met de huidige voorkeurspositie van de ouder zonder gezag.

11. Leidt deelgezag niet tot meer conflictsituaties?

- De mogelijkheden om naar de rechter te gaan zijn bij deelgezag tot een minimum beperkt.
- De regeling zou dus niet moeten leiden tot een toename van juridische conflicten, die zijn immers niet in het belang van het kind.
- Bij de evaluatie van de deelgezagregeling zal ook het conflictpotentieel worden betrokken.

12. Wat zijn de voordelen?

- Het lost praktische problemen op waar ouders en personen die nauw betrokken zijn bij de verzorging of opvoeding van een kind tegen aan lopen.
- De regeling biedt kinderen meer zekerheid in de organisatie van de verzorging en opvoeding.
- Het blokkaderecht biedt waarborgen voor het kind op continuïteit van de verzorging en contact met diegenen die voor het kind belangrijk zijn.

13. Wat zijn de nadelen?

- Met deelgezag blijft er ongelijkheid bestaan tussen de verschillende verzorgers. Je houdt voorbankouders en achterbankouders.
- Het kabinet vindt dat noodzakelijk om zo veel mogelijk juridische conflicten te voorkomen.
- Bij de evaluatie van de deelgezagregeling zal ook het conflictpotentieel worden betrokken.

3. Register

1. Welke informatie komt er in het register?

- In het register komt informatie voor degene die op zoek is naar zijn oorsprong.
- Te denken valt aan: gegevens over de biologische ouders van het kind (waaronder mogelijke zaad- of eiceldonoren), de eventuele niet-genetisch verwante geboortemoeder, waaronder contactgegevens, medische gegevens, gegevens die een beeld geven van de persoon van de betrokkene, gegevens over de instanties die hebben bemiddeld of medische assistentie hebben verleend bij de zwangerschap tot de ontstaansgeschiedenis.

2. Wie heeft er toegang tot het register?

- Dit register is primair bedoeld voor degene die op zoek is naar informatie over zijn identiteit en oorsprong.

3. Komen er ook adoptiedossiers in het register? Waarom wel of niet?

- Welke gegevens er uiteindelijk in het register terechtkomen, gaan we nader uitwerken.
- We denken aan
  - i. donorgegevens,
  - ii. gegevens over de draagmoeder, of
  - iii. de anonieme geboortemoeder,
  - iv. binnenlandse en buitenlandse adoptiegegevens en
  - v. andere eventueel beschikbare gegevens over biologische afstamming moeten kunnen worden opgeslagen.

4. Komen er dna-gegevens in het register?

- Het register zal nog verder worden uitgewerkt.
- Daarbij zal ook dit punt aan de orde komen.

5. Kunnen ouders ook dit register inzien?

- Het is primair bedoeld voor degene die op zoek is naar informatie over zijn identiteit en oorsprong.
- Welke andere betrokkenen delen van informatie in het register kunnen inzien, gaan we nader bekijken. Voor gegevens over zaad/ en eiceldonoren en adoptiegegevens ligt dat overigens al vast in de wet, dat gaan we niet veranderen.

6. Wie beheert het register? Wie is er verantwoordelijk voor?

- Dit is nog niet bekend en zal duidelijk worden bij de nadere uitwerking van het register.

7. Als het register digitaal is, hoe veilig is het dan?

- Een zorgvuldige verwerking en beveiliging van persoonsgegevens bij een digitaal register staan voorop.
- Er wordt nog onderzocht hoe digitale informatie en papieren informatie het best en veiligst kan worden ontsloten.

8. Kun je ten allen tijden in het register kijken? Vanaf elke leeftijd?

- Een kind heeft recht op informatie over zijn ontstaansgeschiedenis
- Daarvoor worden nu verschillende leeftijdsgrenzen gebruikt, bijvoorbeeld 12 en 16 bij gegevens over donorbevruchting.
- Het register zal aansluiten bij bestaande grenzen.
- Bij de uitwerking van het register zal de toegang en nog nader worden uitgewerkt, waarbij ook de mogelijkheden voor begeleiding worden betrokken..

9. Kun je een ander toestemming geven voor jou in het register te kijken?

- Het register zal nog verder worden uitgewerkt.
- Daarbij zal ook deze vraag aan de orde komen.

10. Welk probleem lost dit register op?

- Het kind heeft recht op informatie over waar hij of zij vandaan komt.
- Het is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de ouders om het kind hierover te informeren.
- Het register biedt een waarborg aan kinderen voor de beschikbaarheid van deze informatie. Zoals informatie over de draagmoeder of donorvader.

11. Waarom is afstammingsinformatie zo belangrijk?

- Op grond van het IVRK heeft het kind het recht te weten van wie hij of zij afstamt.
- Dat is een belangrijk deel van de identiteit van het kind.
- Het verkrijgen van informatie hierover valt onder het recht op bescherming van de eigen identiteit.

12. Bij de binnenlandse en interlandelijke adopties die in het verleden hebben plaatsgevonden, de ‘roots-discussie’ en de discussie over bevallen onder pseudoniem is het belang van afstammingsinformatie duidelijk geworden. Kun je informatie uit het register laten verwijderen?

- De informatie die in het register staat betreft in ieder geval voor een deel persoonsgegevens.
- Dat vraagt om een zorgvuldige verwerking hiervan.
- De wijze van omgang met deze persoonsgegevens, waaronder verzoeken om vernietiging zullen nog nader uitgewerkt moeten worden, waarbij de autoriteit persoonsgegevens zal worden betrokken.

13. Hoe voorkom je misbruik van het register?

- Het register bevat persoonsgegevens.
- Dat vraagt om een zorgvuldige verwerking en goede beveiliging van deze gegevens.
- Bij het inrichten van het register zal daarmee rekening gehouden worden.
- De autoriteit persoonsgegevens zal daarbij worden betrokken.

14. Kan de politie dit register gebruiken voor opsporingsdoeleinden?

- Dit register is primair bedoeld voor degene die op zoek is naar informatie over zijn identiteit en oorsprong.
- En niet om de politie te ondersteunen bij opsporing.
- Gegevens uit het register mogen niet zomaar voor een ander doeleinde worden gebruikt.

15. Hoe weet je dat de informatie in het register betrouwbaar is?

- Steeds zal duidelijk moeten zijn waar de gegevens vandaan komen.
- Daardoor wordt voor ieder stuk informatie duidelijk hoe betrouwbaar die gegevens zijn.
- Dit vraagt ook om een zorgvuldige verwerking van deze gegevens.
- Bij de inrichting van het register zal hier aandacht voor zijn.

16. Waarom komt er een wettelijke informatieplicht voor ouders om kinderen voor te lichten over de ontstaansgeschiedenis?

- Het IVRK en het EVRM omvatten het recht van het kind op bescherming van de eigen identiteit.
- Het geven van voorlichting aan het kind over zijn afstamming is onderdeel van de kernen van goed ouderschap.
- In de jurisprudentie wordt het geven van informatie over de afstamming van het kind beschouwd als een plicht die hoort bij het uitoefenen van het ouderlijk gezag.
- Dit uitgangspunt wordt om die reden als onderdeel van het ouderlijk gezag in de wet vastgelegd.

17. Kunnen pleegouders deelgezag krijgen?

- Ja, pleegouders kunnen zowel met de ouders met gezag als met de voogd deelgezag krijgen.

18. Wat is het voordeel van deelgezag voor pleegouders?

- Een pleegouder met deelgezag heeft recht op informatie van school en arts.
- De positie van pleegouders is een van de dingen die nog verder moet worden uitgewerkt in de regeling.

4. Overige en politieke vragen

1. Hoe verhouden deze maatregelen zich tot het Regenboogakkoord?

- Het regenboogakkoord stelt:
- Er komt op korte termijn een goede meerouderschapswet waardoor meer dan twee personen ouderschap en ouderlijk gezag kunnen krijgen, in lijn met het advies van de Staatscommissie Herijking Ouderschap.
- Het akkoord is onder meer ondertekend door VVD en D66 en vertegenwoordigt een meerderheid in de TK (VVD, D66, PvdA, GL, SP, 50plus, PvdD)
- Het kabinet is via het RA niet gebonden aan het regenboog stembusakkoord.

2. Waarom houden D66 en VVD zich niet aan het Regenboogakkoord?

- D66 en VVD hebben zich verbonden aan het RA, met CDA en CU die het Regenboogstembusakkoord niet hebben ondertekend.
- Het RA stelt:
- De staatscommissie herijking ouderschap heeft aanbevelingen gedaan op het terrein van juridisch meer-ouderschap, gezag en draagmoederschap. De onderzoeken zoals aanbevolen door de staatscommissie zullen worden uitgevoerd. Het gaat hierbij onder meer om de fiscale consequenties, nationaliteitsrecht, vreemdelingenrecht, erfrecht, onderhoudsverplichtingen en naamrecht. Het is vervolgens aan kabinet en Kamer om te bezien op welke wijze daaraan een vervolg moet worden gegeven. Bij wetgeving die hieruit volgt is het belang van het kind leidend.
- De kabinetsreactie onderkent dat de voorstellen van de Staatscommissie complexe en deels hoogstpersoonlijke onderwerpen betreft, waarover de meningen ook in het kabinet verschillen.
- Op basis van de uitgevoerde onderzoeken en een afweging binnen het kabinet is gekomen tot een regeling voor deelgezag met daarbij een informatie- en consultatierecht. Daarmee worden de praktische problemen van meeroudergezinnen geadresseerd en krijgen sociale ouders een meer formele positie ook ten opzichte van derden.

3. Waarom zijn juist deze drie thema's uit de aanbevelingen van de staatscommissie uitgelicht?

- Wij voeren de belangrijkste thema's uit die de Staatscommissie heeft belicht.
- Wij doen dit om de positie van kinderen te verbeteren of anderszins maatschappelijke problemen op te lossen.
- De Staatscommissie heeft in totaal 68 aanbevelingen gedaan, waardoor het onmogelijk is om niet te selecteren en prioriteren.
- Dat heeft het kabinet met deze brief gedaan.

4. Stonden er nog andere aanbevelingen in waar het kabinet iets mee gaat doen?

- De Staatscommissie heeft in totaal 68 aanbevelingen gedaan, waardoor het onmogelijk is om niet te selecteren en prioriteren.
- Naast draagmoederschap, afstammingsinformatie en deelgezag, zal het kabinet ook de bescherming van minderjarige ouders verbeteren, de positie van minderjarigen in het NL procesrecht nader onderzoeken en andere technische verbeteringen aan het familierecht uitvoeren.

5. Welke aanbevelingen heeft de staatscommissie nog meer gedaan? En waarom doet het kabinet daar niets mee?

Een groot aantal van de aanbevelingen is overgenomen. Naast de punten die nu zijn overgenomen, beveelt de Staatscommissie aan om de intentie tot ouderschap en biologische afstamming gelijkwaardiger te maken in het familierecht. De Staatscommissie beveelt ook aan:

- om minderjarigen al vanaf 8 jaar te betrekken bij beslissingen over ouderschap en gezag. En hun procespositie in den brede te onderzoeken.
- het afstammingsrecht seksneutraal te maken, waardoor er geen vader en moeder meer wordt genoemd, enkel ouders van een kind.
- het verbod op grootouderadoptie af te schaffen.
- mogelijk te maken dat ouders tegelijkertijd met een erkenning ook het gezamenlijk gezag over het kind kunnen regelen, en de registratie van het gezag over een kind meer volledig te maken.

Wij voeren de onderwerpen uit die het meest pregnant naar voren komen in de discussie over de toekomst van het familierecht.

Sommige aanbevelingen van de Staatscommissie worden nog nader onderzocht, zoals de procespositie van minderjarigen.

Voor het ontstaan van gezamenlijk gezag na erkenning ligt er een initiatiefvoorstel in de Kamer.

Voor andere onderdelen geldt dat het kabinet op dit moment geen dringende noodzaak ziet om deze ter hand te nemen.

6. Voldoet het kabinet hier mee aan haar belofte in het regeerakkoord?

- Het RA stelt:
- De staatscommissie herijking ouderschap heeft aanbevelingen gedaan op het terrein van juridisch meer-ouderschap, gezag en draagmoederschap. De onderzoeken zoals aanbevolen door de staatscommissie zullen worden uitgevoerd. Het gaat hierbij onder meer om de fiscale consequenties, nationaliteitsrecht, vreemdelingenrecht, erfrecht, onderhoudsverplichtingen en naamrecht. Het is vervolgens aan kabinet en Kamer om te bezien op welke wijze daaraan een vervolg moet worden gegeven. Bij wetgeving die hieruit volgt is het belang van het kind leidend.
- De genoemde onderzoeken zijn op 15 maart jl. aan de beide Kamers gezonden.
- Met de kabinetsreactie wordt aangekondigd welk vervolg hieraan wordt gegeven.
- Daarmee komt het kabinet zijn belofte na.

7. Waarom worden de aanbevelingen van de staatscommissie niet volledig overgenomen? Bijvoorbeeld met betrekking tot meerouderschap en meerpersoonsgezag. Is dit geen slap compromis?

- Voor meerouderschap en meerpersoonsgezag kiest het kabinet voor voorzichtigheid:
- We willen niet het risico lopen dat kinderen als gevolg van meerouderschap of –gezag in een situatie komen waarbinnen meer conflicten kunnen ontstaan. Hiervoor wordt van verschillende kanten wel gewaarschuwd.
- Wel willen we een oplossing bieden voor praktische problemen waar kinderen en verzorgers tegenaan lopen en meer erkenning geven van de positie van de sociale ouders. Dat bieden we met de mogelijkheid van deelgezag.

8. Heeft het kabinet diverse belangenbehartigers betrokken bij deze regeling? Waarom wel/niet?

- De Staatscommissie heeft voor haar aanbevelingen met vele belangenbehartigers, kinderen, rechters en wetenschappers gesproken.
- Na het uitbrengen van het advies heeft mijn voorganger (Van der Steur) een congres georganiseerd om reacties op de adviezen op te halen.
- Ook heeft het kabinet nog apart onderzocht wat kinderen van de plannen vinden.
- Mede op basis hiervan heeft het zijn afweging gemaakt.

9. Zijn deze regelingen wel voldoende om het familierecht te moderniseren? Zijn nieuwe gezinnen hier echt mee geholpen?

- Ik ben ervan overtuigd dat dit een belangrijke stap is naar modernisering van het familierecht.
- Het kabinet denkt hiermee nieuwe gezinnen wel degelijk te helpen.
- We zullen deze voorstellen na invoering tijdig evalueren, om te zien of zij voldoende bescherming bieden aan kinderen en daarmee ook of het nieuwe gezinnen echt helpt bij de praktische problemen die zij ervaren.
- Het familierecht is wat dat betreft nooit af.

10. Voor wie doen we dit, wie zijn hier mee geholpen?

- Bij draagmoederschap zijn alle mensen die betrokken zijn bij deze grote beslissing gebaat bij deze heldere regeling.
- We beschermen al deze mensen; dus het kind, draagmoeder, ouders, wensouders.
- Deelgezag biedt het kind en degene die met de ouders nauw betrokken zijn bij de opvoeding en verzorging een oplossing voor praktische problemen.

11. Ouders in deze gezinnen krijgen niet alles wat ze willen. Waarom geen meerouderschap?

- Ik begrijp die wens.
- Dit is een eerste, voorzichtige stap omdat het gaat om ingrijpende zaken.
- In het buitenland komt het nauwelijks voor, dus we weten niet hoe dit praktisch uitpakt. Daarom behoedzaam opereren en niet gelijk in het diepe springen.
- We hebben er vertrouwen dat dit tegemoet komt aan de praktische problemen waar mensen in het dagelijks leven tegenaan lopen.
- Nu eerst de erkenning van sociale ouders.

12. Wat is de tweede stap?

* Daar verschillen de meningen over, daarom is het goed om de praktische uitwerking van deze maatregelen goed in de gaten te houden.

* Er komt een snelle en scherpe evaluatie. Daarna komt er vast weer een moment waarop je dingen opnieuw kan afwegen.

* Voor nu is dit een hele stap die tegemoet komt aan de praktische problemen die mensen ondervinden.

13. Dit onderwerp lag heel lastig binnen de coalitie. Ik hoorde over een clash tussen CDA en D66. Klopt dat? En hoe zijn jullie hier uitgekomen?

- Dit soort processen gaan altijd met hobbels. Het is geven en nemen.
- De coalitiepartijen denken verschillend over deze onderwerpen, net zoals dit in de maatschappij het geval is.
- Partijen moeten voortdurend toetsen bij hun achterban. Uiteindelijk moet je focussen op het resultaat en ligt er nu een door het kabinet gedragen compromis.

14. Hoe gaan CU en CDA dit uitleggen aan de achterban?

- Dat moet je aan hen vragen.
- Je moet altijd compromissen sluiten in een coalitie. Geven en nemen.
- Het was heel belangrijk dat we stappen gingen zetten om het familierecht beter aan te laten sluiten bij de veranderende samenleving. Dat zagen alle partijen in en dat is ook het doel waar we ons op geconcentreerd hebben.
- Het was niet makkelijk maar we zijn toch tot een compromis gekomen. Daar ben ik blij mee.

15. Hoe wordt geleerd van excessen en misstanden zoals ook bij adoptiezaken? Hoe zorgen we ervoor dat we deze misstanden niet in de hand werken?

- Het kabinet vindt het belangrijk dat lessen uit het verleden, zoals bij adoptie, worden betrokken bij de beslissing over de vraag óf en zo ja, hoe een bepaalde regeling eruit moet zien.
- Het is voor iedereen belangrijk om te weten waar je vandaag komt en van wie je afstamt. Betrouwbare informatie, tijdige voorlichting en zorgvuldige procedures zijn hierbij het uitgangspunt.
- Uit ervaringen is gebleken dat niet altijd met zekerheid kan worden afgegaan op gegevens die afkomstig zijn uit andere landen over de daar gevolgde procedures.

Voorbeeld:

Mensen kijken uit naar het buitenland waardoor zij te maken kunnen krijgen met misstanden die het kind schaden. Bijvoorbeeld: Het anoniem doneren van eicellen is in Nederland verboden, maar in andere landen kan het wel. Wensouders die hier gebruik van maken, kunnen het kind geen informatie over hun afkomst geven. Deze informatie is essentieel voor de identiteitsontwikkeling van het kind. Een ander voorbeeld: Een vrouw kan door geldgebrek zich gedwongen voelen draagmoeder te worden en vervolgens het kind af te staan. Deze wetenschap kan voor het kind zeer belastend zijn. Met een regeling bieden wij het kind en de draagmoeder meer bescherming.